

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K aktuálnímu legislativnímu vývoji zákona o hromadném občanském řízení soudním

Zavedení hromadných žalob do právního řádu řeší legislativa České republiky již od roku 2019. Zatím neúspěšně. Aktuální návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním, který Poslanecká sněmovna PČR projednává pod sněmovním tiskem č. 523, nicméně nyní zaznamenal významný posun. Ústavně-právní výbor návrh zákona dne 14. 2. 2024 projednal. Druhé čtení v Poslanecké sněmovně PČR proběhlo dne 27. 2. 2024. Dne 7. 3. 2024 pak předložené pozměňovací návrhy projednal znovu ústavně-právní výbor. V nejbližší době by tak mělo dojít k hlasování o předložených pozměňovacích návrzích ve 3. čtení a postoupení předpisu Senátu PČR. Cílem tohoto článku je stručná rekapitulace tohoto posledního legislativní vývoje a představení navrhovaných změn zákona.

Dosavadní průběh projednávání v Poslanecké sněmovně PČR

V prosinci roku 2022 uplynula lhůta pro přijetí transpozičních předpisů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES („**Směrnice**“). Směrnici stanovená lhůta k účinnosti transpozičních předpisů pak uplynula v červnu roku 2023.

Vláda předložila Poslanecké sněmovně PČR návrh zákona o hromadném občanském řízení soudním až v srpnu 2023 („**Zákon**“).^[1] Projednání Zákona měl jakožto garanční výbor na starost ústavně-právní výbor.

V rámci obecné rozpravy tohoto výboru byly jako hlavní cíle Zákona zdůrazněny zejm.: (i) otevření přístupu k soudu i spotřebitelům, kteří by své nároky za běžných okolností (pro složitost a nákladnost takového postupu) neuplatňovali, (ii) posílení efektivity a hospodárnosti vedení soudních sporů stejného typu a (iii) sjednocení rozhodování soudů.

Po projednání výbor nakonec doporučil Poslanecké sněmovně PČR řadu technických ale i věcných změn^[2] - např.:

1. Snížení minimálního počtu spotřebitelů zastupovaný v rámci hromadné žaloby z 20 na 10, a to s cílem otevření hromadného řízení většímu počtu případů.
2. Zvýšení horního limitu odměny žalobce. Oproti původním 5 % z přisouzeného plnění by měl mít soud možnost přiznat žalující spotřebitelské organizaci odměnu až 16 % z přisouzeného plnění. Jde o kompromis se zastánci navýšení limitu na 25 %, kteří tuto výši podporovali již v průběhu mezirezortního připomínkového řízení.
3. Návrat k textu Zákona do podoby před mezirezortním připomínkovým řízením pak představuje návrh, aby podmínkou certifikace hromadné žaloby byla nejenom „skutková“ ale i „právní“ podobnost nároků jednotlivých spotřebitelů ve skupině.
4. Stejně tak výbor navrhl, aby se do vymezení pravomoci a příslušnosti soudu k projednání hromadných žalob v § 4 Zákona vrátily pojmy „spotřebitel“ a „podnikatel“. Zákon aktuálně tyto pojmy opisuje, což může vyvolávat nejasné důsledky. Konkrétně Zákon uvádí, že v hromadném řízení mohou soudy rozhodovat spory mezi fyzickými osobami, které vystupují mimo rámec

svého podnikání nebo povolání, na jedné straně a fyzickou nebo právnickou osobou, která sama nebo prostřednictvím jiného vystupuje v rámci své obchodní činnosti, podnikání nebo samostatného výkonu svého povolání, na druhé straně.

5. Dále výbor navrhl zrušení možnosti exitu spotřebitele ze sjednaného smíru a zavedení možnosti materiální kontroly smíru soudem.
6. V neposlední řadě výbor navrhl přechodné ustanovení, dle kterého by měl být nový typ hromadných žalob použitelný jen na právní poměry vzniklé po 24. 11. 2020, tedy po datu přijetí Směrnice. Cílem má být přitom posílení předvídatelnosti právního prostředí.

Návrh dalších změn

Výbor se zabýval i řadou dalších poslaneckých pozměňovacích návrhů, které nicméně nakonec (i) nedoporučil ke schválení nebo (ii) k nim žádné stanovisko nepřijal.

Ke schválení výbor nedoporučil komplexní pozměňovací návrhy poslance Josefa Fleka (STAN), který do Zákona navrhoval doplnit tzv. opt-out systém hromadného řízení pro nepatrné nároky do 3.000 Kč a povinnost neúspěšných žalovaných (v určitých případech) přispívat do státního rozpočtu na podporu spotřebitelské politiky.

Žádné stanovisko výbor nepřijal například k návrhům poslance Patrika Nachera (ANO), který navrhoval úpravy odměny hromadného žalobce nebo zrušení povinného zastoupení žalující spotřebitelské organizace advokátem. Dále se výbor „nevyjádřil“ k návrhu poslanec Ondřeje Koláře (TOP09), který navrhoval stanovit v Zákoně základní tarifní hodnotou vedeného hromadného řízení ve výši 50.000 Kč, od které by se odvozovala případná náhrada nákladů právního zastoupení úspěšného účastníka řízení.

Největší kontroverze bezpochyby vyvolal pozměňovací návrh poslance Josefa Cogana (STAN), který navrhoval otevření hromadných žalob vedle spotřebitelů i tzv. mikropodnikatelům s méně než 10 zaměstnanci a obratem do 50 mil. Kč. Nejenom, že se s takto podstatným rozšířením věcné příslušnosti Zákona v dosavadních variantách Zákona nepočítalo, ale překvapilo pak i poněkud extravagantní legislativní řešení tohoto záměru. Dle návrhu má být v Zákoně stanoveno, že mikropodnikatel se má (pro účely tohoto Zákona) považovat za spotřebitele. Nikde však návrh neřešil, zda v důsledku této úpravy budou moci nadále spotřebitelé žalovat i mikropodnikatele, zda je vhodné, aby mikropodnikatele zastupovala v řízení spotřebitelská organizace, jejímž účelem (zapsaným v zakladatelském právním jednání) zpravidla není pomoc podnikatelům apod. Ani k tomuto návrhu ústavně-právní výbor nakonec žádné stanovisko nepřijal.

Další výhled

Podle aktuálního paragrafového znění by měl zákon o hromadném občanském řízení soudním nabýt účinnosti již prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení. Návrh nicméně čeká ještě třetí čtení v Poslanecké sněmovně PČR. S ohledem na následné (nepředvídatelné) projednání v Senátu PČR lze tak dle našeho názoru očekávat vyhlášení, resp. účinnost Zákona až v druhé polovině roku 2024.

Mgr. Bc. Adam Forst
Counsel

Mgr. Jan Šturm, LL.M.
Partner

HAVEL & PARTNERS
ÚSPĚCH SPOJUJE

[HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111
Fax: +420 255 000 110
e-mail: office@havelpartners.cz

[1] K návrhu Zákona byl přiložen i základní návrh vyhlášky, která upravuje zejména náležitosti rejstříku hromadných řízení a formulářů pro přihlášení, náležitosti seznamu zúčastněných osob včetně skupiny a způsob určení účelně vynaložených nákladů přihlášených spotřebitelů.

[2] Viz usnesení ústavně-právního výboru z 32. schůze konané dne 14. 2. 2024.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatele do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)